

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglas: enostolpna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:

Wolfova ulica 11. Telefon 360

Uprava:

Marijin trg 8. — Telefon 44

Opisi se ne vračajo.

Priložiti znamko

zovor.

Plačano do
Ljubljana
Ljubljana knjižnica

Zdravstveno stanje kralja Aleksandra

Zagreb, 27. avgusta. »Večer« poroča: Zdravstveno stanje Nj. Vel. kralja Aleksandra se neprestano boljša. Včeraj je Nj. Vel. kralj Aleksander osebno obvestil ministrskega predsednika Pašića, da se njegovo stanje obrača na bolje in da se veseli skorajšnje vrnitve. Ta vest je v vseh tujakšnih krogih izzvala veliko zadovoljnost. Kralju Aleksandru se pripravljajo slavnosten sprejem. Določilo se je tudi program za ta sprejem, po katerem bo šel predsednik narodne

skupščine dr. Ribar z vsemi poslanci kralju nasproti do ital. meje. — Na svojem potu bode Nj. Vel. kralja slavnostno sprejeli v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu.

Beograd, 27. avgusta. Presbiero poroča iz Pariza od 26. avgusta: Inozemski in naši zdravniki so dne 26. t. m. izdali nastopni buletin o zdravju Nj. Vel. kralja Aleksandra: Temperatura se je danes povišala. Zjutraj je znašala 38, zvečer 38,9, žila 110.

Razdelitev podonavskega brodovja.

Dunaj, 27. avg. »Neue Freie Presse« poroča, da so se po petdnevem razpravljanju včeraj končala pogajanja razsodnika Hynesa o razdelitvi podonavskega brodovja in o določitvi odškodnine. Razsodba določa, koliko parnikov, vlačilcev, povlačnih ladij in pontonov imata Avstrija, oz. Madžarska izročiti Jugoslaviji, Romuniji, Češkoslovaški in Franciji. Avstrija dobi od Jugoslavije štiri osebne parnike, tri vlačilce in 71 povlačnih ladij, od katerih pa mora del

odstopiti Češkoslovaški

Sedemdeset let.

Dr. Ivan Tavčar praznuje sedemdesetletnico.

V osemdesetih letih znači nastop dr. Ivana Tavčarja prelom med staro hofratsko in pojavljajo se napredno slovensko politiko. Vsak človek je v mladosti radikalnih nazorov in tako je tudi dr. Tavčar bil v prvih desetletjih svojega udejstvovanja voditelj opozicije, ki nikakor ni bila zadovoljna z vladajočimi. Dr. Tavčar je bil za tisto dobo program in slovenska inteligenca je videla v njem moza, ki je močan dovolj, da pomeže s puhlim rodoljubstvom, ki je v svojem hlapčevstvu do nemstva, mnogokrat pozabljalo na nacionalne interese slovenskega naroda. Slovensko politično zastopstvo se je razdelilo na dva tabora. Vendar nasprotstvo ni ostalo omejeno le na nacionalna vprašanja; kmalu je bila prenešana ost boja tudi na kulturna vprašanja. Dr. Tavčar je bil voditelj napredne ideje.

Priznati moramo, da se s pojavom dr. Tavčarja v slovenski politiki pričel pokret, ki znači pot navzgor iz mrtvila, ki je takrat ležal nad našim narodom. Kakor priznavamo to, moramo pa takoj konstatirati, da se je veliko prekalna vsa naprednost preokrenila le v farško gonjo, ki je pripomogla klerikalizmu do zmage. Naprednost dr. Tavčarjeve dobe je izvenela v neokusno zabavljanje čez cerkev, vero in duhovništvo. Manjkalo je programa, manjkalo doslednosti in primerne, uvidne taktike.

Navzlic vsemu ostane dr. Tavčar markantna osebnost, preko katere slovenska politična zgodovina ne bo mogla iti.

V zadnjem desetletju je bojeval dr. Tavčar srčite boje s strujami, ki so se pojavile v njegovi stranki. Nastopilo je takozvano mladinsko krilo, ki je imelo za cilj, izpodrinuti starega in preizkušnega voditelja iz vseh vplivnih strankinih mest. Kakor je bil prvotno nastop mladinev simpatičen, tako se je pozneje in se danes izkazuje, da mladini še daleko ne dosega svoja gospodarska in politična organizatorična delo je zasluža dr. Tavčarja. To tudi danes vsi pristajajo JDS dobro vedo. Nobene klevete ne odzamejo dr. Tavčarju te zaslužnosti.

Narodno napredna stranka, sedanja JDS se ima za svojo moč zahvaliti ustanovitelju dr. Tavčarju. Vse temeljno gospodarsko in politično-organizatorično delo je zasluža dr. Tavčarja. To tudi danes vsi pristajajo JDS dobro vedo. Nobene klevete ne odzamejo dr. Tavčarju te zaslužnosti.

Socijalnemu pokretu dr. Tavčar ni bil naklonjen. Kakor je osebno dober in pravičen človek, ni nikdar mogel pravilno razumeti socijalne, kulturne in gospodarske zahteve prebuda

Včerašnje »Jutro« postavlja na laž svojo lastno in »Pondeljko« trdi- te, da je Deržić akto čital. Da je na svojo laž pripomnilo še, da je bil posl. Deržić silno neprijetno iznena- den, kaže, s kako nemoralnimi sred- stvi se bori ta klika.

To, da ulovimo »Jutro« vsak dan ma nekaj lažeh, to gospode okoli nje- ga absolutno ne ženira v njihovi mo- ralni gnilobi. Ker v istem poročilu piše »Jutro«, da »do danes g. Deržić ni vložil pismene zahteve in se tudi sicer ni več interesiral za stvar«. Proti temu moramo konstatirati, da je posl. Deržić takoj po svojem povratku iz Beograda sklical načelstvo Na- rodne soc. stranke in da je bila takoj drugi dan, t. j. 25. t. m. odposlana preko pokraj. namestnika v Ljubljani pismena prošnja v Beograd, v kateri se zahteva vpogled v akte, ki se ti- čajo g. Peska. Torej zopet enkrat očitvena »Jutrova« laž. Gospodje pač nimajo srečne roke.

Zakaj g. Pesek ni bil potrjen.

K predvčeršnjemu »Jutrovemu« poročilu pod tem naslovom, v kate- rem pravi, da se je tudi ministrski svet postavil na Pribečičevo stališče, pripominja »Slovenec«: »Ministrski svet se je torej postavil na stališče, da zadostuje za obsodbo državljana, oziroma za moralno diskvalifikacijo javnega funkcionarja, ki vrši državne posle v prenešenem delokrogu, tudi v slučaju obdolžitve kazenskega zna- čaja tajna uradna preiskava, izvršena od odvisnih funkcionarjev iste upra- ve, ne da bi se celo dala osumljencu prilika, se zagovarjati. To pa nije v obraz vsakemu pojmu pravičnosti. Četudi se vladi prizna interna diskre- cionalna pravica glede oseb, ki im za- upa del javne uprave, nikdar pa ne sme vlada javno obdolžiti kogarkoli, pa naj je kdorkoli. dejavn kriminalnega značaja, če niso nedvomno dokazana in če osumljenec ni imel niti prilike se zagovarjati. Da preiskava, izvršena od političnih od uprave odvisnih funk- cionarjev, ki krijejo z uradno tajnostjo priče in ne zaslišajo niti osumljenca niti očitavalnih prič, ne pomeni nič drugega kot kabinetno justico iz dobe pred francosko revolucijo, je jasno. Radovedni smo, kaj bodo rekli demo- kratki, kadar bo kakšna prihodnja vla- da isto metodo uporabila proti njihovi- vim somišljenikom. In čisto prav je, če jo bo!«

Kdo je proti učiteljstvu.

»Jutro« ponovno citira »Učiteljskega Tovarisa«, ki trdi v svoji zadnji številki, da nastopa poslanec Brandner na shodih proti učiteljstvu, za kar dela odgovorno nar. socijalistično stranko. Poslan

Koroško.

Križev pot za potno dovoljenje. Dva zavedna koroška Slovenci sta prošila pri jugoslov. konzulatu v Gradcu meseca aprila t. l. za jugoslovanski vizum, da bi obiskala sorodnike — koroške Slovence — na Kranjskem. Konzulat je vizum odklonil, češ, istega dobiti le pod pogojem, če se izkaže za dovoljenje okrajnega glavarstva v Prevaljah. Eden izmed navedenih se poda nato brez dovoljenja čez mejo v Prevalje, kjer mu okrajno glavarstvo proti poravnavi vseh stroškov obljubi, da bo posredovalo pri konzulatu v Gradcu ter vse ukenilo, da se potna lista dostavi po pošti na naslov prosilca. Minulo pa je 3 mesece, o potnih listih pa ni ne duha ne sluha. Prosilca vprašata v Gradcu, kaj je s potnim dovoljenjem, v odgovor pa jima javi konzulat, da je potna lista poslana v Ljubljano, od tam pa v Beograd. Ko čaka, se en mesec in ko še vedno ni potnih listov, se obrneta na kompetentno mesto v Ljubljani. Tukaj začetkom sploh niso hoteli verjeti, da je takega mogoče, ker pa so sorodniki prizadeti zahtevali natančnejše informacije, se jim je javilo, da so potni listi res potovali pred 2 mesecema preko Ljubljane v Beograd, nazaj pa da jih še niso prejeli. Potni listov prosilca še danes nima, kljub temu, da sta plačala vse pristojbine. Medtem je seveda nemško-avstrijsko dovoljenje tudi že poteklo. Taki slučaj niso osamljeni. Zakaj mora potovati potni list koroškega Slovence v Beograd, medtem ko dobi vsak štajerski Nemec jugoslov. vizum brez vseh ovir? Ali bi ne zadostovalo dovoljenje okrajnega glavarstva v Prevaljah, katero Korošce gotovo bolje pozna kot Beograd? Od Jugoslavije koroški Slovenci pač nismo zaslužili tako »prijaznega« postopanja. Obrambna društva, zganite se in posredujte tudi v tem oziru pri vladi!

Sport in turiztika.

Revanšna tekma Ilirja i. Sarajevski amaterski športski klub se vrši danes ob 17. uri na prostoru Ilirije pred dr. kolodvorom. Včerajšnja igra je končala z zmago Ilirije v razmerju 6 : 4. Bila je zelo zanimiva in lepa, pričakovali pa je danes, ko se mostovi že poznata in ko so se Sarajevčani že privadili igrišču, mnogo oostrejšega in bolj zanimivega boja.

Veleselm.

Jadna Istra — siročica tužna!

Te dni prinaša naše časopisje apel na hitro pomoč našim mučnikom v Istri. Ob tej priliki se konstatira, da so v Istri fašisti od 1. marca t. l. porušili sledeče naše domove:

Puljski okraj: v Prištini je bilo uničenih 26. domov; v Medulinu 1 dom.

Poreški okraj: v selih Pajari in Hetraki so bili porušeni 4 domovi.

Motovunski okraj: v selu Oprtaljski Kras 3 domovi.

Koperski okraj: selo Cezari 7 domov, Mačkovlje 4 domovi, Črnikal in Buzet po en dom.

Vsega skupaj je bilo torej porušeno 32 domov.

To grozno statistiko moramo imenovati sramoto italijanskega naroda, a dolžnost Jugoslovanov.

Mi z naše strani ne bomo apelirali s svojimi slabotnimi besedami na svoje prijatelje. Ponatisniti kočemo raje strasten krik, ki govori bolj neposredno in silnejše, krik, ki ga je prinesel »Pučki Prijatelj« iz Trsta, organ našega naroda v iztrganih nam Istri. Članek glasi: »V Italiji je zlo. Ljudje istega rodu in jezika se neprenehoma koljejo med seboj. Danes v enem mestu, jutri v drugem — kri teče, črn dim se vije; tu krik ranjenih, tam zdih preganjenih, povsod pa jok in škripanje zob. Kakor da je vso italijansko zemljo pritisnilo strašno prokletstvo.

Preprosto ljudstvo, iz čegar ust govori sam Bog, pravi, da je to v resnici prokletstvo. Prokletstvo za silne muke in trpljenje, ki so jih morali pretrpeti v treh letih naši nesrečni ljudje, osobito pri nas v Istri. Mnogo zla, mnogo krivic je storjenih v zadnjem času našemu narodu. Vse to je kričalo v nebo po maščevanju, in Bog je v svoji neizmerni pravičnosti poslal kaznen na deželo onih, ki so se tako silno pregrešili.

Kakor roj kobilic so se razlili po naši zemlji »maščevalci«, da maščujejo — kaj? Našo miroljubnost, ker nikdar nismo nikogar izlivali! Naše poštenje, ker nikdar nismo nikomur prizadejali zla! Našo poslušnost napram zakonom države, ker smo vedno dajali državi kar je njene, kar je zahtevala od nas. In odmevale so naše tihe in mirne vasi od divjega krika, od sprožnih strelav in od treska smrtonosnih bomb; vplamtele so strehe naših domov, kakor da so se povrnil v vsej strahoti časi, ko so barbarske horde azijskih divjakov plestile in divjale po tej zemlji. Vsi zapori in vse ječe so se napolnile z našimi nekrivimi ljudmi, tepenimi s težkimi palicami in volovskimi žilami do

IVAN ZOREC:

Med Srbi.

(Popotni zapiski.)

(Dalje.)

Iz Metkovića me je mali parnik Splita nesel prepočasi. Vse misli so mi pred njim hitele v beli Tusenlun mogočnega dalmatinskega rojaka cesarja Dioklecijana. Ob zeleno obalo, vso posejano z vsemi in mestici sredi živih oljčnih gajev in prisojnih vinogradov, so pljuskali plahi valovčki rastoče plime, nad njimi so švigali kričeči galebi in so jih kradoma poljubljali. In solnce je sijalo in toplo in lepo je bilo... Ali bomo kmalu v Splitu?

Tako sta ugibali tudi dve mladi gosposdični. Oho, domači glasovi... Kdo smo?

Bili sta Slovence, imata potovati nekamo v Dalmacijo. Ena je imela tam ženina, ki bi ga bila rada videla, druga je šla z njo za deškega — varuha.

Nevesta je bila dobre volje kakor nekomu, njena precej mlajša varuška pa je pobežala lepo glavico. O Bog, kako hudo je na svetu...

Otožna gosposdična mi je kmalu odkrila svoje nesrečno sree in vzrok, zakaj je obrnila hrbet naši čudni Ljubljani.

Le pomislite! Prvikrat v njenem nesrečnem življenju jo je nekdo ljubeče udaril po drhtečem in koprečem srčku... joj... in ona je vdano sklenila v svoji sladki boli: Ta ali pa ne bode!

Na, pa se oglašijo fantovi starši tako: naš sin se še ženil ne bo!

In potlej je jok in klet ženin, je jokala nevesta, oh, sam kamen bi bila omečila, a razmečala in razčemerila sta samo svoje nazarensko obupano in nesrečno srce... Zdaj pa ji je vseh prilika, da je mogla svojo silno, silno nesrečo in bolečino umekniti jezikom in svem.

Bog pomagaj venčar, kako kruh in krivljen je svet! Najrajši bi umrla... da, kar umrla... Joj!

Za bolezen so zdravila, za ljubezen jih pa ni... Ampak spoved olajša srce.

»Odkod znata Hrvatstvi?« sem vprašal, ker sem ju slišal z mornarji govoriti hrvatsko in da

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

Vsa dvoriščna vrata, kar jih je držalo na notranji dvor, so blinvala oborožence, kakor bljuvajo konali hudourni vodo. Hri- je naraščal in pojeval, dvigal se in padal v izbruhih bojne rjovenja. Petdeset vrtnikov je obkoljevalo bojno skupino, štrlečo od jekla, krvavo, pa se od lute borbe: Royala, Bouracana, Trinquemalleja, Strapafarja in Corpodibala. Jedva da je pogled dohajal dviganje in padanje njihovih ro- široko so švigali rdeči bliski okrvavljenih rezil — kroginkrog pa je nurgolelo sovragov; bilo je kakor iz »Arodavne, divje bojne pesmi! ...

S krepkim in lubečim prijemom je Roncherolles objel Florizo, vzdignil jo in jo zanesel do dvorišnega stopnišča, hoteč jo potegniti v vežo. Toda devotka se mu je izvila in se spustila na tla.

»Videti hočem!« je dejala. »Dobro, pa glej! Na vešala razbojnika, vseh pet!«

»Naprej, Lilija!« je zagrmel Royal de Beaurevers.

»Naprej!« so zarjuli njegovi štirje peklenščki.

In besna, stisnjena gruča, podobna pravljici zver s petimi glavami in desetim šapami, se je zagnala, predla obroč napadalcev ter planila naravnost proti vratom... Zaman! Velika vrata so bila zaklenjena!

Z držečimi nosnicami se je ozrl Royal v kot dvorišča, kjer so zijala majhna gotska vrata. Z rapirjem jih je pokazal tovarišem in prebodel v istem zamahu prvi najbližjega napadalca. Med treskanjem železja, bliski, jeki in gnevnimi kiki je udrila peklenška četa proti tem gotskim vratom in izginila vanje, krvava od nog do glave, nudeč apokaliptičsko sliko, ki jo je gledala Floriza z vrha stopnic, z očmi široko odprtimi sredi bledega obraza.

Royal de Beaurevers je vstopil zadnji. Tisti hip, ko je pred nosom za-

loputnil stražnikom vrata, se je nehote ozrl proti stopnicam in njegov pogled se je srečal s pogledom Florize Roncherolles! Royal je čutil, kako mu je prebledel obraz. Baš tedaj pa ga je zadel sunek s halebardo, ki mu je razparal ramo. Od sile tega sunka se je zvrnil vznak po tleh. Vsenočkrog je zagrmel krik divjega zmago

Priporoča se tvrdka **Josip Petelinc**
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip šte. 7

edina tovarniška zaloga šivalnih strojev
v vseh opremah, material in izvršba predvojna, za rodbinsko in obrtno rabo, ter vsi posamezni deli za vse sisteme, igle, olje na drobno in na debelo.
Večletna garancija! Popravila se sprejemajo!

Medić, Rakovc & Zankl prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavi: Meraki. Ljubljana. — Telefon 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: Barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbonilej, steklarski in mizarski klij, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERAKL“. Lak za pode. „MERAKL“. Linoleum lak za pode. „MERAKL“. Emajlni lak. „MERAKL“. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Lastni razstavní paviljon
na Ljubljanskem velkem semnju
od 3.-12. septembra 1921.

Združene papirnice
Vevče, Goričane in Medvode
delniška družba v Ljubljani

Centrala: Ljubljana. — Brzjavi: Papirnice Vevče

Podružnice: Vevče, Pošta: D. M. v Polju pri Ljubljani. Pošta: Juž. žel.: Zalog.

Papirnice v Vevčah, papirnice, tvornica celuloze in lesovine
v Goričanih in tvornica lesovine v Medvodah.

Mesečno proizvajanje 100 vagonov raznih vrst papirja:

Papir iz tkanine, brezlesni pisarni, pisarniški, tiskovni in konceptni papir. Strojepisni, bankpost, karton in risalni papir. Brezlesni dokumentni koncept-meilran, nebeljeni konceptni papir; srednjefin pisalni in tiskovni papir, karton za dopisnice. Brzjavni svitki in papir za naustnike (stročnice). Navadni tiskovni kuler in papir za lepake v vseh barvah. — Rotacijski tiskovni papir. — Ovojni papir iz čiste celuloze in navadni ovojni papir.

Največja